

25.04.2018 Lai samazinātu ķīmisko vielu iedarbību uz darbinieku veselību, visā Eiropas Savienībā atklāj kampaņu „Turi grožos bīstamās vielas”

Publicēts: 25.04.2018.

[Jaunami](#)

Latvijā aptuveni 39% uzņēmumu ikdienā izmanto dažādas bīstamas vielas un maisījumus, kas nevērīgas darbības rezultātā var apdraudēt darbinieku drošību un veselību. Lai uzlabotu darba devēju un darbinieku izpratni par bīstamo vielu ietekmi un tās novēršanu darba vietās gan Eiropas Savienībā, gan Latvijā uzsāk kampaņu „Turi grožos bīstamās vielas”.

Lai gan daudzu bīstamo vielu lietošana ir aizliegta, ierobežota vai pakļauta stingrai normatīvajai kontrolei, aptuveni 38% uzņēmumu Eiropā ikdienā izmanto bīstamās vielas, kas var ietekmēt darbinieku veselību – izraisīt plaušu slimības, alerģiskās slimības, saindēšanos vai pat ļaundabīgos audzējumus. Lieli uzņēmumi bieži izmanto vairāk nekā 1000 dažādu ķīmisko vielu un maisījumu, piemēram, krāsas, lakas, līmes, tīrīšanas līdzekļus u.c. Līdz ar to nodarbinātie atkarībā no veicamajiem darba pienākumiem var nonākt saskarē ar vairākiem simtiem dažādu bīstamu vielu.

Kā norāda Valsts darba inspekcijas (VDI) direktors Renārs Lūsis, šobrīd izpratne Latvijā ir tikai daļai uzņēmumu: „Vēl joprojām uzņēmumos, it īpaši mikro un mazajos, novērojamas elementāras darba kultūras problēmas – bīstamas vielas tiek glabātas nemarkētos traukos, pārtikas produktu vai dzērienu pudelēs vai atvērtā veidā. Šādās situācijās darbinieki nevajadzīgi ieelpo kaitīgās vielas vai pat cieš nelaimes gadījumos, iedzerot tās.” VDI direktors uzsvēra, ka bīstamo vielu aizvietošana ar mazāk bīstamām vai nekaitīgām vielām vai tehnoloģiskā procesa nomaina notiek reti, tomēr tieši šādi risinājumi ir labi ne tikai darbinieku veselībai, bet arī ekonomiski izdevīgi – darbinieki mazāk slimo, ir mazāki izdevumi, kas saistīti ar obligātajām veselības pārbaudēm un citiem darba aizsardzības pasākumiem.

Kā norādīja Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūta direktors, arodslimību ārsts Ivars Vanadziņš, bīstamo vielu ietekme darbavietās ir novērojama biežāk nekā to liecina statistikas dati: „Latvijā oficiālajā arodslimību statistikā jau daudzus gadus pirmajā vietā ir fizisko pārslodžu izraisītas arodslimības, tomēr bīstamo vielu izraisītas slimības bieži netiek atzītas par arodslimībām. Piemēram, daudzi ļaundabīgie audzēji, ādas un elpceļu alerģiskās slimības, ko izraisa darba vietās izmantotās bīstamās vielas, ir slimības, kuras var novērst, ilgtermiņā īstenojot preventīvus pasākumus. Būtiski ir katram darba devējam apzināties, kādas veselības problēmas darbiniekiem var radīt uzņēmumā izmantotās vielas, un to vislabāk ir izdarīt, kvalitatīvi novērtējot darba vides riskus.”

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (EU-OSHA) kampaņā no 2018.–2019. gadam visās Eiropas Savienības dalībvalstīs informēs darba devējus un darbiniekus par dažādiem darba vietās veicamiem pasākumiem, lai samazinātu bīstamo vielu iedarbību uz darbinieku drošību un veselību. Kampaņas ietvaros Latvijas uzņēmēji tiks aicināti iesaistīties dažādās aktivitātēs, piemēram, semināros, konferencēs, labas prakses balvas konkursos. Kampaņas ietvaros būs pieejama rokasgrāmata un mācību materiāli ar detalizētu informāciju un padomiem risku novēršanai. Tāpat uzņēmumi ir aicināti kļūt par kampaņas partneriem, palīdzot izgaismot labo praksi un iedvesmojot citus darba devējus aktīvai rīcībai, lai pasargātu savus darbiniekus.

Kampaņa Latvijā tika atklāta AS „Grindeks” – uzņēmumā, kurš jau 2003. gadā saņēma labās prakses balvu par ieguldījumu darba aizsardzības noteikumu ievērošanā, darbiniekiem strādājot ar bīstamām vielām. AS „Grindeks” valdes priekšsēdētājs Juris Bundulis skaidro, ka „Grindeks” darbība balstās tā misijā – rūpēties par cilvēku veselību: „Ar jēdzienu „cilvēks” mēs saprotam ne tikai mūsu pacientus, bet arī tos, kas nodrošina uzņēmuma plaukumu – mūsu darbiniekus. Darba apstākļi, kas varētu negatīvi ietekmēt viņu veselību, nav pieļaujami. „Grindeks” ir farmācijas produktu ražotājs ar stingri reglamentētu darba aizsardzības politiku, un darba aizsardzības speciālisti pastāvīgi īsteno darba vides risku monitoringu un organizē preventīvus pasākumus, tā novēršot situācijas, kas varētu negatīvi ietekmēt darbinieku veselību.”

Vairāk par kampaņu: <https://healthy-workplaces.eu/lv>

Par EU-OSHA

EU-OSHA palīdz veidot Eiropas darba vidi drošāku, veselībai nekaitīgāku un ražīgāku. EU-OSHA veic pētījumus, izstrādā un izplata uzticamu, līdzsvarotu un objektīvu informāciju par darba drošību un veselības aizsardzību, kā arī organizē informatīvas Eiropas līmeņa kampaņas. EU-OSHA, ko Eiropas Savienība izveidoja 1994. gadā ar mītni Bilbao, Spānijā, apvieno pārstāvjus no Eiropas Komisijas, dalībvalstu valdībām, darba devēju un darbinieku organizācijām, kā arī vadošos ekspertus no 28 ES dalībvalstīm un arī ārpus tām.

Papildus fakti

EU-OSHA veiktais Eiropas uzņēmumu apsekojums par jaunajiem un nākotnes riska veidiem (ESENER) ir vērienīgs pētījums, kura mērķis ir noskaidrot, kā praktiski darba vietās Eiropā tiek novērsti darba vides riski. Jaunākais pētījums (ESENER-2) tika veikts 2014. gadā.

ESENER-2 pētījuma galvenie secinājumi:

Bīstamo vielu sastopamības līmenis uzņēmumos Latvijā ir 39%, kas ir līdzīgs ar Eiropas Savienības vidējo rādītāju - 38%, savukārt, citu Baltijas valstu līmenis ir salīdzinoši zemāks - Igaunijā 33% un Lietuvā 24%.

Būvniecības, atkritumu apsaimniekošanas, ūdens apgādes un elektroapgādes nozarē Latvijā, ķīmisko vai bioloģisko vielu riska faktors pastāv apmēram pusē no uzņēmumiem – 54%. Līdzīgi rezultāti šajā nozarē ir arī Lietuvai 46% un Igaunijai 51%, kā arī Eiropas Savienības kopējais vidējais rādītājs – 51%.

Ražošanas nozarē bīstamās vielas Latvijā ir sastopamas visvairāk, Latvijā to veido 60% uzņēmumu, kas ir augstākais rādītājs starp Baltijas valstīm, kā arī viens no augstākajiem rādītājiem visā Eiropas Savienībā (visaugstākais rādītājs ir Zviedrijā, kur šo riska faktoru skar 75% uzņēmumu).

Tirdzniecības, transporta, ēdināšanas/izmitināšanas un atpūtas nozarē ķīmisko vielu riska faktors ir salīdzinoši zems - 34% uzņēmumos Latvijā, 35% uzņēmumos Igaunijā, 19% uzņēmumos Lietuvā, un vidēji 36% uzņēmumos visā Eiropas Savienībā.

Bīstamās vielas ir ļoti reti sastopamas IT pakalpojumu, finanšu darbību, operāciju ar nekustamo īpašumu un pārējo tehnisko, zinātnisko un individuālo pakalpojumu sniegšanas darbības nozarē. Šī nozare uzrāda viszemāko ķīmisko vielu sastopamības līmeni uzņēmumos Latvijā - 25%. Līdzīgi rādītāji ir arī Eiropas Savienības valstīs kopumā – 24%. Savukārt, citās Baltijas valstīs līmenis ir vēl zemāks – Igaunijā 14% un Lietuvā vien 12% uzņēmumos.

Lai arī valsts pārvaldē, Latvijas un Eiropas Savienības vidējais rādītājs ir ļoti līdzīgs, uzrādot to, ka 62% valsts pārvaldes iestāžu Latvijā un 63% visā ES ķīmiskās vielas nav sastopamas, individuālie rādītāji starp ES valstīm ir ļoti atšķirīgi. Piemēram, Bulgārijā, ķīmiskās vielu riska faktors pastāv vien 5% valsts pārvaldes iestāžu, taču Francijā - 56%.

Izglītības, veselības un sociālās aprūpes nozarē, ķīmisko un bioloģisko vielu sastopamības līmenis Eiropas Savienībā ir salīdzinoši viendabīgs, svārstoties no 19% līdz 53% uzņēmumu. Nozares ietvaros, Latvijā bīstamās vielas sastopamas 44% uzņēmumos, Eiropas Savienībā 39% uzņēmumos, Lietuvā 34% un Igaunijā 26% uzņēmumos.

Ķīmisko vielu riska faktors visbiežāk ir uzņēmumos, kuros ir 250 un vairāk darbinieku – Latvijā tie ir 66% uzņēmumu, Lietuvā 49% un Igaunijā 45% uzņēmumu, taču uzņēmumos, kuros ir 5-9 darbinieki, riska faktors ir 32% uzņēmumu Latvijā, Lietuvā 33% un Igaunijā vien 20%.

Informāciju sagatavoja:

Sabiedrisko attiecību konsultante Alisi Mališko (tālrunis [+371 28893903](tel:+37128893903), e-pasts: alise@eventagency.lv).

<https://www.vdi.gov.lv/lv/jaunums/25042018-lai-samazinatu-kimisko-vielu-iedarbibu-uz-darbinieku-veselibu-visa-eiropas>

savieniba-atklaj-kampanu-turi-grozos-bistamas-vielas